خێزا

<u>کانی یا دلوڤانییێ</u>

دلڤین عبدالخالق علی

خێزان كانى يا دلوڤانيێ

تیپ چنین: محمد صادق کوچەر

پێداچوونا زمانى: نێچيرڤان عبدالخالق

دەرهێنانا هونەرى: ئيبراهيم دێرگژنيكى

هەژمارا سپاردنێ: ل پەرتوكخانەيا گشتى

هەولێرێ 178 سالا 2007

چاپخانەيا: زانا ـ دهۆك

[illegible] 500 [illegible] 2008

دیـــــاری یـــــــه بۆ:

ـ دەیك وبابێن هەولدەن خۆشیێ بۆ زارۆكێن خۆ
پەیدا بكەن و جوان پەروەردە بكەن

ـ هەڤژینێن بهاییێ خێزانیێ و ئێك و دوو دزانن .

ـ هەر كەسەكیێ حەزا ئاڤاكرنا خێزانەكا بەختەوەر هەبیت .

پێشەكی

هـەر كەسـەك د دونیـاییێ دا هەولـدەت ژیانـا وی یـا بەختـەوەر بیـت، وبەختەوەری ژخێزانیێ دەست پیێ دكەت، ئەگەر خێزان یا خۆش وبیێ

ئارێشە بیت دێ ئەندامێن وێ د بەختەوەر بن ژدەرڤەیی خێزانێ ژی وبەروڤاژی، زۆربەی وان کەسێن ژیانا وان یا خێزانی نە ل ئاستێ پێدڤی و پڕی ئالوزی توشی ئێشێن دەروونی بوینە و رەفتارێن وان دناڤ جڤاکی دا نە د درۆستن، بێ گومان چو خێزان بێ ئاریشە نابن، لێ دڤێت سەرەدەریەکا جوان دگەل بهێتە کرن، دا خۆشی و شادی بهێتە پاراستن .

خێزان یەکەیەکا سەرەکی یە بۆ ئاڤاکرنا جڤاکی، و ئاڤاکرنا خێزانێ ب سەرکەفتیانە ژ کەسێن سەرکەفتی و ئاڤاکەر دەسپێدکەت، و بەختەوەریا خێزانێ ل سەر هەمی ئەندامێن خێزانێ دڕاوەستیت ب تایبەت دەیك وبابان، و ئەگەر ل دویف سیستەم و رەوشتێن ئیسلاما پیروز بچن، ئەم دبێژین دێ خێزانێن تەنا و رەحەت هێنە ئاڤاکرن، لەوما مە هەولدایە ئەڤێ نڤێسینێ بەرهەڤ بکەین بۆ ئەوان کەسێن حەز دکەن خێزانێن وان دلشاد بن

هەژی یە بێژین پەرتووکێ چەند تەوەر بخوڤە گرتینە و مە بەحسێ چەوانیا پێکئینانا خێزانێ کریە و سیماییێن هەردوو هەڤژینان دا د سەرکەفتی بن دژیانێ دا، و هەروەسا دەیك و باب دێ چەوا د نموونە بن و رەفتارا وان دگەل زارۆکان دهەمی قویناغێن ژییێ وان دا (دەمێ د بچویك ـ قویناغا سەرەتایی ـ سنیلەیی یێ ـ دەمێ مەزن دبن). هەڤرکی دناڤبەرا دەیبابان وکارتێکرن ل سەر زارۆکان هاتیە بەحسکرن و دەورێ دەیکێ د چارەکرنا ئاریشەیاندا و پشتی خێزان بەرفرەھ دبیت و ئەندام پتر لێ دهێن و بابەتێ خەسی و بیکا و رەفتارا ژنتی یان دگەل ئێك نە هاتیە ژبیرکرن د ناڤەروکا پەرتووکێ دا، گرنگە ئاماژێ پێ بکەین کو ناڤێ

پەرتووکێ مەکریە (خێزان کانی یا دلوڤانیێ) چۆنکە بێ گومانە ئەگەر خێزان یا بێ ئارێشە بیت دێ وەکی کانی یەکا زەلال بیت یا پڕی دلوڤانی ودێ بیتە جهێ رەحەتیێ وئارامیێ بۆ هەمی ئەندامێن خێزانێ ود ئەنجامدا دێ خێزان یا بەختەوەر بیت. هیڤی و داخازییێن من ئەون خودایێ دلوڤان ئەڤی کاری ژ من قەبویل کەت و خویندەڤان مفای ژێ وەربگرن و هەمی خێزانێن مە دخۆش و شادبن و ددویر بن ژ ئارێشەیان، و ئەگەر هەر ئێك ژ مە بزانیت رەفتارەکا جوان بکەت دگەل یێ بەرامبەر و دەوروبەر ئەز دبێژم ئارێشە نابن و ئەڤە ئارمانجا منە ژ ڤێ نڤیسینێ، هیڤی یە بجه بهێت .

دلڤین عبدالخالق علی

2007/2/1

دهوك

دەسپێکا خێزانا بەختەوەر

جڤاك پێكهاتیه ژ كۆمەكا خێزانان، و خێزان ژ چەند مرۆڤەكان پێك دهێت، پێدڤیه ئەڤ كەسە د ئاڤاكەر وسەركەفتی بن و سیماییێن پاك و چاك ل دەف هەبن، دا خێزان یا سەركەفتی و بەختەوەر بیت، دئەنجامدا دێ جڤاك بەختەوەر بیت، ئەگەر تە بڤێت ژیانا تە یا خۆش بیت و خێزانا تە یا بەختەوەر بیت ل دەسپێكا ئاڤاكرناخێزانێ دێ ب رێكخستن و ب هێزكرن وب دان و ستاندن دەست پێ كەی.

هەلبژارتنا هەڤژینێ ژ لایێ كوڕی یان هەلبژارتنا هەڤژینی ژ لایێ كچێ ڤە خالەكا هەرە گرنگە د پەیداكرنا بەختەوەرییێدا و ئاڤاكرنا خێزانێ ب سەركەفتیانە، پێدڤیە هەلبژارتن ب حیكمەت بهێتە كرن ول دویف سیماییێن جەوهەری و مەرجێن مفادار بهێتە كرن، دڤێت هەر دوویان نێزیكیەك هەبیت دناڤبەرا ساخلەتێن واندا د هەمی بواراندا، یێن جڤاكی و سیاسی و ئابۆری و رەوشەنبیری و زانستیدا بشێن رەفتارێ دگەل ئێك و دوو بكەن وژیانا رۆژانە ب بۆرینن و دكاودانێن ئالۆزدا بقەتینن و دئێك و دوو بگەهن و بزانن ل سەر چ بنەما دێ زارۆكێن خۆ پەروەردەكەن و ئارێشەیێن خۆ چارەسەركەن ب رێكێن جوان بێی خەلكەك ژ دەرڤەی خێزانێ پێ بزانن دا نهێنییێن خێزانێ بهێنە پاراستن، و ل دویڤ دینێ پیرۆزێ ئیسلامێ هەمی بەرهەڤی بهێنە كرن (خواستن و ڤەگوهاستن) و هەمی داب و نەریتێن راست و ژ توخیبێ شەرعی دەرنەكەڤن، دا خودایێ مەزن بەرەكەتێ بێختە دناڤدا و سەركەفتنێ بدەت، ئەگەر ل دویڤ پیڤەرێن دنیایێ چۆین و هندەك كاران ئەنجام بدەین و ل دویڤ هندەك مەرجان یێن بەرژەوەندیا مە تێدانە، بەلكو

خێزان كانی یا دلوظانییَ

بەس بۆ پاراستن ژ لۆمەکرنا خەلکی! . ل ڤێرێ دێ گەلەك ئاریشە پەیدابن پشتی خێزان دهێتە پێکئینان، چونکە ل دویڤ شەریعەتێ دورست نەچووینە، بەلێ لدویڤ حەزاخەلکی! بلا ژبیرنەکەین دیـــــن دلۆڤانیـــــــه بـــــــۆخێزانێ وچارەســـــــەریە بۆ تەڤ ئاریشان.

گەلەکا فەرە هزر د ڤێ چەندێ دا بهێتە کرن و بزانین ئەگەر هەلبژارتن یا سەرکەفتی نابیت و دێ بەختێ هەردوو لایان یێ رەش بیت و ژیانا هەردوویان یا نەخۆش بیت و دێ خێزانەکا لەنگ بیت، و بەروڤاژی دێ بنیاتێن خێزانێن مە دخۆرستی بن ودبێ ئاریشە بن، د ئەنجامدا جڤاك هەمی دێ یێ بەختەوەر بیت.

سیمایێن هەڤژینیێ سەرکەفتی

ژن و زەلام هەردوو دڤێت د ئاستێ پێدڤیدا بن و هەر ئێك ژ لایێ خۆ ئەرکێن خۆ ئەنجام بدەت، دا خێزان یا بەختەوەر وسەرکەفتی بیت و زارۆك ب دورستی بهێنە پەروەردەکرن، لەورا گەلەك جاران دەیك د هێتە گونەهبارکرن ئەگەر کێماسیەك یان ئاریشەك هەبیت دخێزانێدا، راستە دەوریێ دەیکێ یێ گرنگە و یا فەرە ب شارەزاییا خۆ خێزانێ قورتال بکەت ژ هەر نەخۆشیەکێ و زارۆکێن خۆ جوان پەروەردە بکەت، بەلێ ژ بیرنەکەین دەیك ب تنێ نەبەرپرسە، باب ئانکو هەڤژین دڤێت ئەرکێن خۆ بزانیت و چەوا رەفتاریێ بکەت دگەل هەڤژینا خۆ و یێ هاریکار بیت دگەل، تا خێزان یا بەختەوەر بیت، مە ڤیایە چەند سیمایەکان بێژین یێن پێدڤی ل سەر هەڤژینی دا یێ سەرکەفتی بیت دگەل خێزانا خۆ:

1- پێدڤیە هەست ب بەرپرسییێ بکەت بەرامبەر هەڤژین وزارۆکێن خۆ، چاڤێ وی هەردەم ل وان بیت و پێدڤیێن وان دابین بکەت، دا باریێ دەیکێ سڤك ببیت و دێ هەست ب خۆشیەکا تایبەت کەت، ودێ بۆ دیار بیت خەما وان یا هەلگرتیە و ناهێنە ژبیرکرن.

2- هەڤژین دڤێت دگەل هەست و سۆزێن هەڤژینا خۆ بژیت، ژن ب سروشتێ خۆ یا هەست نازکە و زوی داخبار دبیت، ل ڤێریێ دڤێت هەڤژین یێ هاریکار بیت و بزاڤێ بکەت خۆشییێ بگەهینتێ لێ ژ توخیبێن دەستنیشانکری یێن خودایی دەرنەکەڤیت، ئەگەر دیت هەڤژینا وی یا ب خەمە رویدانەکا چێبووی یان یا نەساخیان.. هتد، دڤێت ئەو ژی رێزێ ل

خێزان کانی یا دلوظانییێ

هەستێ وێ بگریت، و بەروڤاژی ئەگەر کەیفەك بۆ چێبوو ئەوژی خۆ کەیفخۆش کەت، نە لێ نەخۆش بکەت، بەلکو دێ یێ خۆشتڤی بیت زێدەباری هندێ دێ خودان خێر بیت.

3- ژبیر نەکە پێغەمبەری (سلاڤ لێ بن) ژن یا کریە ئەمانەت د ستۆییێ زەلامیدا د فەرمۆدەیێن خۆ یێن پیرۆزدا، لەورا دڤێت چاڤێ خۆ گەلەك بدەیە ئەمانەتێ پێغەمبەری.

4- گوهداریا گازندەیێن هەڤژینا خۆ بکە، سروشتێ مرۆڤی یە ب تایبەتی ژنێ (حەز دکەت هندەك هەبن گوهدارییێ بۆ بکەن) دەروون پێ ئارام دبن هەروەکی زانایێن دەروونی ئاماژە پێ دای، ل ڤێرێ زەلام نێزیکترین کەسە بۆ ژنێ دڤێت ب ڤی ئەرکی رابیت، چو زەحمەت تێدا نینە بەس پیچەکا بهێن فرەهییێ پێ دڤێت، ئەڤە ژی یا فەرە چونکی دەیکێ ژی گەلەك هەدار یا کێشای ل سەر کار وئەرکێن خێزانێ و دورستکرن و رێك و پێككرنا مالێ و چێکرنا خوارنێ و ب سەروبەرکرن و پاقژکرنا زارۆکان، ئەگەر سەحکەینە ژیانا پێغەمبەرێ خۆشتڤی دێ بینین گەلەك گوهداریا گازندەیێن ژنکێن خۆ دکر و دگەل وان دروینشت و وەخت بۆ وان دەستنیشان دکر بۆ دان و ستاندنێ، و ژبیر نەکەین پێغەمبەری گەلەك کار هەبوون و یێ مژویل بوو ب بەلاڤکرنا دینێ خودێ و رێڤەبرنا دەولەتێ و چارەسەرکرنا ئاریشەیێن خەلکی و گەلەك کارێن دی، ڕامان ئەوە زەلامی چو هێجەت نینن بێژیت (من گەلەك کار هەنە و ئەز ناگەهم) بلا چاڤ ل پێغەمبەری (سلاڤ لێ بن) بکەت و نابیت خەمساری د ڤێ چەندێدا بهێتەکرن دا هەڤژینەکێ سەرکەفتی بی د خێزانێدا.

هندەك كار دبيت ل پێش چاڤێن زەلامی گەلەك بچويكن، لێ ل بەر دەروون و دلێ ژنێ د مەزنن گەلەك كارتێكرنێ لێ دكەن، لەورا فەرە هەڤژين گرنگ ل بەر چاڤ وەربگريت دا پێكڤە ژيانەكا خۆش ببۆرينن.

5 ـ بەردەستكرنا هۆيێن ب ساناهيكرنا كارێن ناڤمالێ يێن رۆژانە، يا ديارە ژيان يا پێشكەفتی و گەلەك ئاميرە دەركەتينە دهەمی واراندا، ڤێجا بۆچی دێ زەلام هەڤژينا خۆ بێ بەهركەت ژڤان جۆرە ئاميران (بەلێ ل دويڤ شيان و پێچێبوونێن زەلامی) و نابيت تشتێ فەر بهێتە پشت گوه هاڤێتن.

6ـ كرينا دياريان: خالەكا گرنگە وب ساناهی يە بۆ كرينا دلان، لێ مخابن گەلەك خەمساريێ تێدا دكەن ب تايبەتی د هەلكەفتناندا، هندەك رۆژ و هەلكەفتن گەلەك د خۆشتڤينە ل دەف هەر كەسەكی ب تايبەتی د ژيانا ژنێ دا، ئەگەر ئەڤ چەندە بهێتە ب كارئينان.. ئەز دبێژم دێ جهێ خۆ هەبيت بلا ديارەكا بچويك ژی بيت وەكی (گولەكێ) بەلێ يا پڕ ڕامان بيت.

7ـ ئەگەر هەڤژينێ ئارەزوويەك هەبيت و حەز و ڤيان ل سەر كارەكێ تايبەت هەبيت، پێدڤيە زەلام پويتەی پێ بكەت و هاندەت و هەردەم دەستخۆشيێ لێ بكەت، ل ڤێرێ دێ دەورێ خۆ هەبيت و باوەری بۆ چێبيت ب دەروونا وێ و ژلايەكێ ديڤە دێ پەيوەندی د ناڤبەرا واندا ب هێز كەڤيت و خۆشيەكا تايبەت دێ پەيدا بيت.

8ـ پێدڤيە چاڤدێريا هەڤژينێ بهێتەكرن دەمێ كاودانێن وێ يێن دەروونی دهێنە گوهارتن يان دەمێ نەساخ دبيت، رەفتارەكا تايبەت بيت و يا جودا بيت ژ دەمێ يا ساخلەم.

خێزان كانی يا دلوظانييَ

9- ب ناڤـەكێ تایبـەت گـازی كـێ، یـێ خـۆش بیـت ل بـەر دلێ وێ، چونكی یا هەست نازكە و زوی داخبار دبیت و چاڤ ل پێغەمبەری (سلاڤ لێ بن) بكە وەكی گازی عائیشایێ دكر ودگۆتێ: (یا عائش).

11ـ بزانـە هەڤـژینا تـە د سـتۆیێ تەدایـە و ئەگـەر گونەهـەكێ بكـەت تـۆ بەرپرسیاری، پێدڤی یە بەردەوام شیرەتان لێ بكەی ودینێ خودایێ مەزن بۆ شرۆڤەبكەی، بیرا وێ ل بیرئینان و عیبادەتێ خـودێ بینـە، نەهێلـە جلكـێ نەشەرعی بكەتێ، ئەڤە هەمی ب ئەزمانێ خۆش نە ب توند و تیژی.

11- هاریكاریا وێ بكە دا كەسەكا رەوشـەنبیر بیـت و پـشكداری هـەبیت د كۆر و سمینارێن زانـستی و رەوشـەنبیری و دینیـدا، و خوانـدنا دەرەكـی و هەر كارەكێ ب مفا بیت ، هەروەسـا تمامكرنـا خوانـدنێن بلنـد و وەرگرتنـا باوەرنامەیان، ئانكو جهێ خۆ د ناڤ جڤاكیدا هەبیت و یا مفادار بیت.

12- جوانكاری و رێك و پێككرنا سەروبەرێ خـۆ (ئـەڤ چـەندە نەبـەس بـۆ ژنێ یە هەروەك ئەم هزر دكەین) بەلكو گەلەكا فەرە زەلام چاڤێ خۆ بدەتە خۆ و هـەردەم بێهنـێن خـۆش ژێ بـێن و یـێ پاقـژ و بـژوین بیـت و جلكـێن ئۆتیكری و رەنگێن وان دگەل ئێك ب گونجن.

13ـ بـەردەوام شـیرەتان ل زارۆكـان بكـە رێـزێ ل دەیكـا خـۆ بگـرن، وبلا چـاڤ ل تـە بكـەن، ئـاخفتنێن نـەخۆش و دلـشكێن نـە بێـژە، دا زارۆك ژی قـەدرێ دەیكـا خـۆ بگـرن و فێرببنـە رەوشـتێن جـوان د نـاڤ خێزانێـدا (چونكە خێزان فێرگەهەكا بچویكە).

14 ـ مـەدحێن زادێ وێ بكـە، و هـەمی دەمـان بزاڤـێ بكـە كـێم و كاسیان ژ كارێ وێ نەئینەدەر، ئەڤە دێ ڤیانا د ناڤبەرا هەوە دا ساركەت

و پەیوەنـــدیێن هـــەوە لاواز كـــەت، زەلام د شـــێت ب شـــێوازەكێ جـــوان ساخلەتێن نەدورست ل دەف ژنێ نەهێلیت و ب شـارەزایی رەفتـارێ دگـەل بكەت (ژبیر نەكە ئاخفتنا خۆش و نەخۆش ژ دەڤەكی دەردكەڤیت).

15ـ پێدڤیە نەهێتە بێ باركرن ژ سەرەدانا مالباب و كەس و كـارێن خـۆ، و پەیوەندیا تە ژی یا ب هێز بیت دگەل مرۆڤێن وێ.

16ـ د مالێدا دڤێت نەیێ دكتاتۆر بی، بەلێ راو بۆچۆنێن هـەمیان وەربگـری ب تایبەتی هەڤژینێ د هەر كارەكیدا.

17ــ هاریكاریـا وێ بكــە ل دەمــێ گەلــەك مێهڤــان بــۆ دهــێن یــان یـا نەسـاخ بیـت، یـان د كاودانـەكێ ئـالۆزدا بیـت، كێماسـی تێـدا نینــە، پێغەمبەرێ مە (سلاڤ لێ بن) ل سەر هەمی كارێن خۆ و بارێ وی یێ گران یێ بانگەوازا ئیسلامێ گەلەك جاران هاری هەڤژینێن خۆ دكر.

سیماییێن هەڤژینا سەرکەفتی

هەڤـژین تـەوەرەکێ سـەرەکی یـە ژ بـۆ پەیـداکرنا بەختـەوەرییێ دنـاڤ خێزانێدا و ب رێڤەبرنا ژیانـەکا تـەنا و رەحـەت، ل ڤێـرە یـا فـەرە هەڤـژین ئانکو دەیك چەند سیمایەکا ل دەف خۆ پەیداکـەت تـا یـا سـەرکەفتی بیـت دگـەل هەڤـژین و زارۆکـێن خـۆ، داخێـزان یـا دویـر بیـت ژ ئاریـشەیا وهـەر کاودانـەکێ نـەخۆش وئـالۆز کـو دبنـە ئەگـەرێ پەیـدابوونا دووبـەرەکێی و نەڤیانێ.

1– پێدڤی یە هەڤژین یا رازی بیت ب زەلام و مـال و زارۆك وهـەمی کـەل و پەلێن خۆ.. هتد. و قەناعەت هەبیت ئەڤە رزقێ وێ یە وخودایێ مەزن ئەڤە یا بۆ نڤیسی دڤێت یا پێ دلخۆش بیت، ئـەڤجا یـا رازی بیـت یـان نـە؟ هـەر ئەوە و گوهۆرین پـەیدا نابن ژبلی نەخۆشـیێ و دلتـەنگییێ، ئەگـەر رازیبـوون هەبیت دێ شێت رەفتارا جوان کەت و خێزانا خـۆ ب سـەرفەرازی ب رێڤـەبەت ودێ بەختەوەری ب دەستڤە هێت ئەوا هەمی دل ودرەوون لێ دگەرییێن و بزانـــە د فەرهەنگا بەختەوەرییێدا بەس پەیڤەك هەیە دبێژنێ رازیبوون.

2ـ پێدڤی یـە ژن بزانیـت چـەوا رەفتـارێ دگـەل هەڤـژینێ خـۆ بکـەت وب شارەزایی رازی بکەت دەمێ داخوازییا بکەن، چونکی ئەڤە ئەرکێ وێ یە، و هەردووکان ماف و ئەرك هەنە بەرامبەر هەڤدوو، دڤێت ئەرك بهێنە بجێنان و ماف بهێنە وەرگرتن دا ژیان ب ئاسایی و دادوەرانە برێڤە بچیت، یا دیارە

كليلكا بەختـەوەريێ يـا د دەسـتێ ژنێـدا، دشـێت مـالێ بكەتـە بەهەشـت ب زيرەكى وشارەزايا خۆ، هەروەسا دشێت بكەتە گۆر ب هەمى رامانێن خۆڤە ب سيماييێن نەجوان و ب رەفتارا نە گونجاى، ئـەڤجا بۆچـى دێ ب دەسـتێ خۆ خێزانا خۆ نەخۆش كەى؟!

3 ـ پێـدڤى يـە بەرنامـەكێ رێكخـستى هـەبيت بـۆ رێڤـەبرنا خێزانـێ د هەمى بياڤاندا، چەوانيا چێكرنا خوارنێ و هـەمى جـۆرێن خـوارنێ وكـارێ مالێ و زارۆكان و ياريا دگەل زارۆكان ومژويلكرنا وان و دەرفەتا خواندنێ و دەرفەتا عيبـادەتێ خـوداێ مـەزن و دەرفـەتا رەوشـەنبيركرنێ و وەختـێن سەرەدان ودەركەفتنان و سەيرانان.. هتد، دڤێـت هـەر كـارەكى وەختـەكێ دەستنيشانكرى و گونجاى هەبيت و هـەر تـشتەكى ل دويـڤ پێـدڤيا وى يـا تايبەت و وەختى بدەتێ، فەرە وەخت بێ مفا نەچيت وخێزان دێ يا ب رێك و پێك بيت و هەر ئەندامەكێ خێزانێ دێ زانيت هەر وەختەكى چ كار ئەنجام بدەت و چ بكەت، ئەز دبێژم ب ڤى رەنگى دێ خێزان يا بەختەوەر بيت.

4 ـ پێـدڤى يـە يـا بـێهن فـرەهـ بـى وهـەمى دەمـان ب هـەدار بـى ل سـەر نەخۆشـيان و دگـەل رەفتـارێن زەلامـێ خـۆ يـێن جـۆرا و جـۆر، هەروەسا ل زارۆكان ژى.

5 ـ يا ديارە ب بۆرينا رۆژ و سالان د ژيانێدا دێ گەلەك كـاودانێن ئـالۆز ب سەر خێزانێدا ژ هەمى لايانڤە د هێن (نەبوونا خـانى يـان تـەنگى يـا بـەر و بياڤان، نەساخيا زارۆكان، يان نەساخيا تە و يا زەلامى، و رويدانێن دلتەزين ..هتد) ل ڤێرێ تو رێبەرا مالێى و دڤێت سەرەدەريێ ب شـارەزايى دگـەل

ڤان کاودانان بکەی ونەرازیبوونا خۆ دیار نەکەی و دلێ زەلامی و زارۆکان نەخۆش نەکەی، ڤێجا گازندان بکەی و کاودانان پتر ئالۆز بکەی و ئەڤە نە چارەسەریە بەلکو دانانا رێکێن دورست و گۆتنا ئاخفتنێن دلڤەکەر وهاریکاریکرن ب دل وجان وخۆش و بهێن فرەهی پشکدارییێ بکە دارۆژێن نەخۆش زوی بچن، و بزانە تەنگاڤی دۆم کورتن و پشتی هەر نەخۆشیەکێ خودایێ مەزن خۆشیەکێ دهنێریت بۆ هەر کەسەکی ب تایبەتی دەیکێ رێز و قەدرەکێ مەزن هەیە ل دەف خودایێ مەزن ئەگەر ژ توخیبێن خودێ دەرنەکەڤیت و چو پەیڤان نەبێژیت (نەرازیبوون ب قەدەرێ) پێ بهێتە ل قەلەمدان، پێدڤی یە ڤێ چەندێ ب ئەزموون بزانی و پێ دهێتە جەرباندن، و هەمی دێ بنە سەربۆر بۆ تە و د ئایندەیدا دێ مفای بینی و دێ رۆژێن گەش هەلێن، و ژ نوی دێ تاما خۆشیێ زانی، چونکە ئەگەر مرۆڤ د نەخۆشیاندا نەژیت چو جاران تاما خۆشیێ نوزانیت و دا بەردەوام سوپاسی یا خودایێ دلوڤان بکەی ل سەر نیعمەتێن وی یێن بەردەوام و نموونە دزۆرن د ناڤ جڤاکێ مەدا، و گەلەك جاران ب ئەگەرێ بێهن فرەهی و شارەزاییا دەیکێ خێزان یا ئاڤا بووی و ژ کاودانێن بێ سەروبەر گهۆرین هاتینەکرن بۆ چێترین کاودان و هەلویست بوویە جهێ دلخۆشی و سەرفەرازیا وێ و زەلامێ وێ، و گەلەك جاران بوویە ئەگەرێ دابینکرنا خانی بۆ خێزانێ چ ب پارێ خۆ (کارکریە و هاریکاری کریە) و بوویە پشتەڤان بۆ زەلامی تا شیاین خانی دابین بکەن.

6- دەمێ هەڤژینێ تە تۆرە دبیت دڤێت تو بێ دەنگیێ ب پارێزی و ب شێوەیەکێ جوان رەفتارێ بکەی دا ئاریشە نە پەیدابن.

بەردەوام داخوازییێ ژێ بکەی کا پێدڤی چی یە؟ دا بۆ ب جھ بینی، و ھەردەم خزمەتا وی بکەی دا ھەست ب ئێمناھییێ بکەت و ھزر نەکەت تە ژبیر کریە و پویتە پێ ناکەی.

7ـ ھەڤژینا بەرێز : تۆ نێرگزی د مالا ھەڤژینێ خۆدا، ھەولبدە ھەمی دەما بێھنا تە وشەوق و جوانیا تە رەنگڤەدەت د ناڤ خێزانێدا، و ھەبوونا تە جھێ خۆ ھەبیت.. ئەڤەژی دڤێت تۆ کەساتیا خۆ ئاڤا بکەی ل سەر بنەماییێن دروست، و بزانی ب رێڤەبرنا خێزانێ و خودانکرنا زارۆکان و ب سەروبەرکرنا مالێ.. زانین و رێکخستن پێ دڤێت، تا ژیانا تە یا سەرفەراز و بەختەوەر بیت و خودایێ مەزن ژ خۆ رازی کەی چونکە خێزانا تە ئەمانەتە دستوییێ تەدا و تۆ بەرپرسی ژێ، بەرامبەر خودایێ دلۆڤان.

8− دەیکا ھێژا: ھەردەم ھەولبدە جھێ بێنڤەدانێ یێ رەحەت و بێ دەنگ بۆ ھەڤژینێ خۆ دابین بکە ب تایبەت دەمێ ژ کارێ خۆ د ھێتە ڤە یێ وەستیای، دڤێت تۆ نەھێلی زارۆکێن تە گەلەک دەنگی بکەن و داخوازیان ژێ بکەن تا بێھنا خۆ ڤەددەت.

9ـ دڤێت شێوازێ ئاخڤتنێ بزانی و چەوانیا دان و ستاندنێ ب شێوازەکێ ب رێك و پێك و ھشیاری خۆ ژ پەیڤێن رەق ودلشکێن و جەدەل و ھەڤرکییێ دویر بێخە، بەحسێ کەس وکارێن وی و دەیك و بابێن وی ب خرابی نەکە چونکە چو مفا تێدا نینە ژ بلی نەخۆشییێ و لاوازبوونا پەیوەندییێ و نەھێلانا ڤیانێ و پەیدابوونا ئارێشەیان.

10ـ دروست د (القوامە)ێ بگەھە ب رامانا وێ یا شەرعی یا جوان ئەوا سروشتێ ژنێ یێ مێ پێدڤی دبیتێ و دگەل د گونجیت، و ھشیار بی، ب وی خێزان کانی یا دلوظانییَ

رەنگی تێنەگەهـە کـو سـتەمکارییە و هێـزە ل سـەر تـە و لادانـا راو و بۆچۆنێن تەیە، بەلکو ئەڤە رێزگرتنە بۆ تە و هوین هەردوو د ئێك و دوو بگـەهن و هاریکاری و ڤیان هەبیت دا ژیان ب سروشتی ب رێڤە بچیت.

11ــ چـو جـاران دەنگـێ خـۆ ل سـەر دەنگـێ هەڤـژینێ خـۆ بلنـد نەکـەی و هەروەسا ل سەر زارۆکـان ژی ب ئامادەبوونـا وی وەك رێزگـرتن بـۆ هەسـت و سۆزان.

12ـ ل بیرا تە بیت هـوین هنـدەك نڤێـژا ب جەماعـەت بکـەن یـان رابنـە نڤێـژێن شەڤێ (قیام اللیل) پێکڤە، ئەڤ چەندە رۆناهیەکێ د دلێن هەوە دا دێ پەیداکەت و ڤیانێ و دلئارامیێ و دلۆڤانییێ زێدەکەت.

13 ـ یا خۆیایە تۆ گەلەك زەحمەتێ د بەی د مالێدا و ئەرکێن تە گەلەکن، ئەڤێ چەندێ نەکە مننەت ل سەر هەڤژینێ خۆ و هەمی دەما بێـژیێ ئـەز وەسـتیام ب زارۆکێن تەڤە، چونکە زارۆك یێن هەوە هەردووانە و ئەڤ ئاخڤتنە دێ پەیوەندیێن هەوە لاواز کەت و خێرا تە کێم کەت، یان ل هیڤیا سوپاسییێ بی، ئەڤە یا جوانە زەلام بەردەوام دەستخۆشییێ ل هەڤژینا خۆ بکەت بەلێ ئەگەر نەکر یان ژ بیر کر هەمی دەما.. نەکە ئاریشە و دخزمەتا خێزانێ دایە.

شیرەت بۆ هەردوو هەڤژینان

ئەگەر هەوە بڤێت خێزانا وە بەختەوەر بیت و ژیان ب خۆشی ببۆریت پێدڤی یە دەمێ رەفتارێ دگەل هەڤ دکەن رێزێ ل کەسایەتیا ئێك ودوو بگرن و هەر ئێك ژلایێ خۆڤە هزرەکا مەزن بۆ بەرامبەر خۆ بکەت وب چاڤەکێ کێم بەرێ خۆ نەدەتێ، بلا کێماسی ژی هەبن چونکە هەر کەسەکێ خەلەتی دێ هەبن، زەلام هزرەکا نموونەیی بۆ هەڤژینا خۆ نەکەت، ئانکو بڤێت یا نموونەیی بیت و چو جاران رەفتارێن نەدورست ئەنجام نەدەت (هەر کەسەك خەونان ب ڤێ چەندێ ڤە دبینیت، بەلێ ئەڤە چو جاران نابیت)، ئەڤجا بۆچی دێ ژیانا خۆ نەخۆش کەی؟ و بەروڤاژی، ژن حەز بکەت هەڤژینێ وێ گەلەکێ زەنگین بیت و کەسایەتیەکا ب هێز بیت و هەمی سیماییێن جوان ل دەف هەبن و ئەگەر جارەکێ خەلەت بیت، خۆ تۆرە بکەت و ئاریشان پەیدا بکەت، دڤێت هەردوو بزانن: هەمی مرۆڤ د ژیانا خۆدا خەلەت دبن و کەس یێ (معصوم) نینە، بەلێ دڤێت ژ توخیبێن

دەستنیشانکری نەدەرکەڤن و هەر ئێك بزانیت د کاودانێن تایبەت و جۆرا و جۆر دا رەفتاریَ دگەل کەساتیا بەرامبەر بکەت، ئەگەر ئەڤ هزرە هەبیت دەمێ رەفتارا نەجوان د هێتەکرن دا حێبەتی نەبیت و لێبۆرین د رۆژا خۆدا هەبیت، و ئاخفتنا (ل من ببۆرە، ئەز خەلەت بووم) چو کێماسی نینە ئەگەر زەلام بێژتە ژنێ یان بەرۆڤاژی، خۆشترین پەیڤە هەڤژین گوھ لێ دبیت، هەروەسا دبیتە ئەگەرێ پاقژکرنا دلی و دەروونی ژ هەر تشتەکێ ڤەشارتی و دووبارەکرنا ئاڤاکرنا ڤیانێ د بازنەکێ بەرفرەهتردا د ناڤبەرا هەردوو هەڤژینان دا.

فەرە هەڤژین بزانن هەردوو تامکەرێن ئێك ودوو نە وخێزان ب هەردوو لایان یا ئاڤایە و کەس نە بێژیت (ئەگەر ئەز نەبم خێزان نابیت و دێ چەوا ژین؟). بەلێ هەر ئێك بزانیت هەبوونا بەرامبەر گرنگی یەکا فەرە.

خالەکا دی یا گرنگ بۆ هەڤژینان:

ترانە ب هزر و بۆچوون و ئاخفتن و بریارێن ئێکدو نەکەن و رێزگرتن هەبیت بۆ هەر هزر و بریارەکێ بەلێ ب مەرجەکی د بەرژەوەندیا خێزانێ و زارۆکاندا بیت، و نابیت هەر ئێك ژ لایێ خۆڤە داکۆکیێ ل سەر بۆچوونا خۆ بکەت و کەربگرتی بیت، ئەگەر پێگری پێ نەهێتەکرن بەلێ دڤێت ب دان و ستاندن و ب پەیڤێن خۆش ئێك ودوو رازی بکەن، ئەگەر نە.. مەترسیەکا مەزنە ل سەر خێزانێ.

پێدڤی یە خیانەت نەبیت و ب هـەمی شـیانان هـەردوو هەڤـژین بـۆ ئێـك ودوو ددلسۆز بن وچو كاران بێی ئێكدو نەكەن و هەڤدو بپـارێزن ژ هـەمی لایانڤە و ل هەمی دەمان و ل هەمی جهان و نهێنییێن خێزانێ بهێنە پارستن، ئەڤ چەندە دێ ژیێ بەختەوەری وخۆشـتڤیاتییێ درێژكـەت دنـاڤ خێزانێـدا و دلمان نابیت و لاوازی ناكەڤتە پەیوەنـدییێن وان، د ئەنجامـدا دێ خێزانـەكا سـەركەفتی هێتـە ئاڤـاكرن و ل سـەر بنیاتـەكێ خۆرسـتی و زەلام و ژنـێن پاشـەرۆژێ تێـدا دێ هێنـە پـەروەردەكرن، لـەوا دڤێـت پـارێزی ل سـەر دلـسۆزیێ بهێتـەكرن و ترسـا ژ خـودایێ مـەزن نەهێتـە ژبیركـرن و ب چـو رەنگـان زەلام دلێ خـۆ نەدەتـە ژنـەكا بـۆ وی حـەرام، هەروەسـا ژن ژی بەرامبەر هندێ دلێ خۆ نەبەتە چو زەلامـان ژ بلـی هەڤـژینێ خـۆ، چـونكی ئەڤا بۆری د هێتە هەژمارتن خیانەت، و خیانەت ژی ڤایرۆسـەكێ خرابكـارە بۆ خێزانان و هەرفاندنا جڤاكێن پاك و پاقـژ، لـەوا گەلـەك فـەرە هوشـیاری هەبیت ل دەڤ هەڤژینان و ڤی سیمایێ كوژەك نەهێلن پەیدا ببیت.

خالەكا دی یا فەر: پێدڤی یە هەردو هەڤژین نەهێلن كەسێن بیانی مـایێ خۆ د ناڤ تایبەتمەندییێن واندا بكەن و ئەگەر ئاریشەیەك پەیدا ببیت (بزانە د ژیانێدا دێ هەر ئاریشە هەبن و چو خێزان بێ نەخۆشی نابن) بەلێ دڤێـت ب شارەزایی رەفتار بهێتەكرن و ئاریشە نەهێتە مەزنكرن هەتا چارەسەری بـۆ نەبیت و دل پێ بشكێن و ڤیان لاواز ببیت، ب نهێنی هەردوو هەڤژین دڤێـت ئاریـــــــــشێن خـــــــــۆ چـــــــــارە بكـــــــــەن وب دان و ســــتاندن و ب ئـــــەزمانێ خـــۆش و خـــۆ ژ تونـــد و تیـــژیێ

و پـەیڤێن رەق دویر بـێخن، ئەگـەر د شـیاندا بیـت دەیـك و بـابێن هەڤژینان ژی ئاگەھ ژ ئاریشێ نەبیت گەلەك باشترە دێ د بازنەکێ بچویك دا دهێتە چارەسەرکرن و قـەدر و بهـایێ وان ناهێتـە خـوار دچـاڤێن دەیبـابێن واندا.

ئەگـەر هـەوە بڤێـت ژیانـا هـەوە ب بەختـەوەریێ یـا خەملانـدی بیـت هەڤـژینێن رێـزدار: (غـیرە)تـەکا گەلـەك ژ رادێ سروشـتی زێـدە خـۆ ژێ دویرئێخن، و هزرێن خەلەت ژ هەڤدو نەکـەن، یـا فـەرە (غـیرە) هـەبیت یـا سروشتی چونکی ژ ڤیانێ یە بەلێ گەلەکا زێدە بیـت بگەهیتـە هنـدێ زەلام نەهێلیت هەڤژینا وی تەلەفۆنێ راکەت، یان دەرگەهی ڤەکەت یان کارەکی ل جهەکی کارکەت زەلام لێ هەنە کار دکەن، یان نەهێلیت دگەل زەلامێن نیاس باخڤیـت، و بـەروڤاژی ڤـێ چـەندێ ژن ژی دەروونـا وی تێـك بـچیت دەمـێ زەلامێ وێ دگەل ژنەکێ باخڤیت یان کـارەکی بکـەت .. هتـد، ئـەڤ چـەندە ئاریـشا پەیـدا دکـەت و دەرگـەهێ شـەیتانی ڤەدکـەت بـۆ تێـك شـێلانا بەختەوەریێ د ناڤ خێزانێدا، لەوا فەرە د ئێك ودوو بگـەهن و ب کـارێ ئێـك ودوو د رازی بن و هزرێن خەلەت نەکەن و بزانن مـرۆڤ ب سروشـتیا خـۆ یـێ جڤاکیە ودێ پەیوەندی دگەل دەوروبەرێن خۆ هەبن و کـار وئـاخفتن دگـەل گەلەك کەسان هەبن ژ هەردوو نفشان بەلێ دڤێت توخیبێن شەرعی و جڤاکی نەهێنە ژبیرکرن دگەل داخوازا ژیانەکا خۆش بۆ هەمی هەڤژینان.

ـ خالەکا فەر ژ بۆ ب رێڤەبرنا خێزانێ ب شێوەیەکێ سەرکەفتی: پێدڤی یە ئابۆری بهێتەکرن د داهاتیێ خێزانێدا، و مەرەم نـە ئـەوە هەڤـژین هنـدە کەسێن قەلس بن و پارا د خزمەتا مال و زارۆکێن خۆدا نەمـەزێخن، بـەلکوو

رێکخستنەکا جوان هەبیت یا ناڤنجی و ل دویف پێدڤیا خێزانێ پارە بهێنە مەزاختن، نە (اسراف) بهێتەکرن و تشتێ بێ مفا بهێتە کرین و کارلێکرن ل سەر ئابۆریا خێزانێ بهێتەکرن و نە دەستێ دەیبابان ژی زۆرێ گرتی بیت و ب قەلساتی رەفتار بهێتەکرن و زارۆکێن خۆ بێ بەهرکەن ژ تشتێ پێدڤی، ئەڤە ل سەر زانین و تێگەهشتن و رەوشەنبیریا هەردوو هەڤژینان دراوەستیت.

ـ خالەکا دی دێ دەینە خویاکرن وەك شیرەت بۆ هەردو هەڤژینێن بەرێز: پێدڤی یە د (صریح) بن دگەل هەڤدو و چو تشت نەهێتە ڤەشارتن و چو نهێنی نەبن بەلکو رەفتارێ دگەل ئێك بکەن هزر بکەن گیانەکن د لەشەکیدا دژیت و کەساتیەکێ ئاڤا دکەن، چونکە ئەڤ چەندە یا گرنگە بۆ بەردەوامیدان ب ڤیانێ و هەروەسا بۆ نەهێلانا پەیدابوونا ئاریشان و مەزنکرنا وان، و پەیدابوونا باوەریێ ل دەڤ هەردووکان بەرامبەر ئێك.

ـ هەمی کەس هەمی دەمان هەول ددەن د رەفتارێن خۆ یێن رۆژانەدا (رسمیات)ـان ب کار بینن دگەل کەسێن دەوروبەرێن خۆ ژ بەر داب و نەریتێن جڤاکی یان ئەرکێن دینی، بۆ نموونە: سلاڤکرنەکا گەرم ل هەڤدو، ب کارئینانا پەیڤا (ل من ببۆرە) ئەگەر خەلەتیەك هاتەکرن، یان پەیڤا (بێ زەحمەت) ئەگەر داخوازیەك هەبیت.. و هتد، بەلێ تشتێ سەیر ئەوە د خێزانێدا نینە ! ژ بەر کارێن رۆژانە و ئەرکێن هەردوو هەڤژینان ئەڤ چەندە یا هاتیە ژبیرکرن، لەوا دبێژن ب کارئینانا وەکی وان پەیڤێن بۆری (هەر ئێك د دەمێ گونجایدا) گەلەك یا

فەرە د ناڤبەرا هەڤژیناندا هەبن، ئەڤە دبیتە ئەگەرێ خۆشتڤیاتییێ، هەروەسا زارۆك ژی دێ فێربنە سیماییێن جوان د ناڤبەرا ئێك ودوودا ب كار بینن و دگەل دەیبابێن خۆ و ژ دەرڤەی خێزانێ ژی، یا دیارە خێزان قوتابخانەیە بۆ زارۆكان و تێدا فێردبنە هەمی رەوشتان.

ـ دڤێت هەمی دەمان هەردوو هەڤژین هەول بدەن بەرگرییێ ژهەڤدو بكەن د ناڤ و دەرڤەی خێزانێدا، ئەڤە خۆشتڤیترین سیمایە ل دەف هەر كەسەكی و هەستەكێ خۆش بۆ مرۆڤی پەیدا دكەت و هەست دكەت كەسەك هەیە حەژێ دكەت، لەوا دڤێت هەردوو هەڤژین ڤێ چەندێ ژبیر نەكەن و بەردەوام بەرگرییێ ژ ئێك بكەن، وئەگەر تێبینیەك هەبیت و ل سەر رەفتارەكێ وكارەكی پێدڤیە ب تنێ بهێتە گۆتن ژ بۆ پارستنا بەختەوەریا خێزانێ.

پشتی ئەڤا بوری مە دیار دبیت ب كورتی :

1–لدەسپێكا پێكئینانا خێزانێ پێدڤی یە هەلبژارتنا هەڤژینێ ب حیكمەت بیت

2– پێدڤی یە هەست ب پەرپرسیێ بكەن .

3– گوهداریكرن بو گازندەێن ئێك و دوو دا نەبنە ئاریشە و مەزن ببن .

4- هەلویستێن خوش و نەخۆش ل بەر چاڤ بهێنە وەرگرتن بۆ نموونە: پێشکێشکرنا دیاریان.

5- دیار کرنا خوشتڤیاتییێ بۆ ئێك و دوو دەدەمێن گونجایدا .

6- هاریکاری رەوشتەکێ جوانە دناڤ خێزانێ دا هەبیت، خو ئەگەر د کارێن بچویك و ب ساناهی دا بیت .

7- جوانکاری و رێك و پێککرنا سەروبەری گرنگیا خۆ هەیە .

8- خوشکرنا پەیوەندیا دگەل و کەس و کارا نەخاسمە دەیك و بابێن هەڤژینان .

9- قەناعەت گەنجینەیە چو جارا ب دوماهی ناهێت د هەمی بوارێن ژیانێ دا.

10- رێکخستن هەبیت ژ بۆ رێڤەبرنا خێزانێ د هەمی بیاڤان دا (ئابوری – ئایینی – رەوشەنبیری – جڤاکی)

11- بێهن فرەهی رەوشتەکێ گرنگە نە خاسمە د کاودانێن ئالۆزدا

12- بەر چاڤ وەرگرتنا داخازیان و دابینکرنا پێدڤیێن رۆژانە لدیڤ پێچێبوونا.

13- هونەرێ دان و ستاندنێ بهێتە چەسپاندن د خێزانێ دا.

14- هەولدان بهێتە کرن عیبادەتێ خودێ مەزن بهێتە کرن ژ بو پەیداکرنا ئارامییێ.

15- رێگرتن بو کەسایەتێن ئێك و راو بو چوون و بریاران د هەر بوارەکی دا

16– دلسوزی و وەفاداری بنەمانە ژبو موکمکرنا پەیوەندیا

17– سنوردانا مایتیکرنێن بیانی دئاریشێن خێزانێ دا

18– ئابوری د داهاتیێ خێزانێ دا بهێتە کرن و پارە ل دویف پێدڤیا خێزانێ بهێتە مەزاختن.

ژ بۆ خێزانەکا ئاڤا و دویر ژ نەخۆشیان

هەڤژینێن هێژا:

ئەگەر هەوە دڤێت خێزانا هەوە یا ئاڤا بیت و دویر بیت ژ نەخۆشی و ئاریشەیان، هشیار بن ژ گۆتنا هندە پەیڤێن بێ مفا یێن هزر نەهێتەکرن دێ ئاریشەکا مەزن یان دلتەزین ژێ پەیدا بیت ئەوژی ئەڤەیە: (خۆزی فلان هەڤژینا من با ل شوینا تە ! یان فلان کەس پتر دا خزمەتا من و زارۆکێن من کەت !) و بەرۆڤاژی ژن بێژتە زەلامێ خۆ، ئەڤ پەیڤە وەکی خەنجەرەکا ژەهکری یە بۆ هەرفاندنا خێزانێ لەوما دبێژم هشیاربن چونکە ئەو گۆتن نەچارەسەریە و نابیت ئارێشە ب ئاریشێ بهێتە چارەکرن.

دروستکرنا خەلەتیێن ئێک و دوو ب شێوازەکێ ب رێک و پێک ودویر ژدلمانیێ و ل بیرا تە بیت (خودێ دلۆڤانیێ ب وی ببەت یێ خەلەتیێن من بکەتە دیاری بۆ من) ئەڤە بۆ رەفتارا دگەل بیانیان و ژ هەمیان گرنگتر و ب خێرتر ئەڤ رەفتارا هەڤژین دگەل ئێک ب کاردئینن ژ بۆ پاراستنا بەختەوەریا خێزانێ.

ئەگەر هەردوو هەڤژین دگەل ئێک ب روینن خوار و چەند خالەکان بنڤیسن: ئەو کار و ساخلەت بن یێن بەرامبەر حەژێ نەکەت و نەڤێت ژ

هەڤـژینا خـۆ ببینیـت و هەروەسـا هەڤـژین ژی حـەز ناكـەت چـو جـاران ژ هەڤـژینیێ خـۆ ببینیـت و پـیێ تـۆره دبیـت و دبیتـه ئەگـەرێ نەخۆشـییێ و بەروڤاژی ئەوان كار و سالوخێن جودا بنڤیسن یێن خۆشتڤی ل دەف هەردوو لایان، ب هەمی شیانێن خۆ هەولێ بدەن خـۆ ژ وان كـاران بدەنـە پـاش یـێن بەرامبەر حەژێ نەكەت و یێن حـەژێ دكـەن ل دەف خـۆ پەیـدا بكـەن و ب بۆرینا رۆژا و لێزڤرینەكا بەردوام بۆ وان خالێن نڤیـساین دێ كـار وسـیماییێن جوان بۆ هەردوو هەڤژینا پەیدا بن و ژیانەكا بەختەوەر دگەل ئێك بۆرینن.

ب مەرەما بەردەوامی دان ب بەختەرووەریا د ناڤبەرا هەردوو هەڤژینان‌دا، پێدڤی یه هشیاری ل (تحصینات شرعیه) بهێتەكرن ژ بۆ پاراستنا خێزانێ و زارۆكان ژ داڤ و تەپكێن شەیتانی، و فێركرنا زارۆكان ل سەر گۆتنا دوعایان و خواندنا (اژكار)ـان یێن سپێدە وئێڤاران و یێن هەلكـەفتنا وەكـی دەمـێ ژ مال دەردكەڤن كا دێ چ بێژن؟ و دەمێ دزڤرنە مـال و دەمـێ ل ترۆمبێلـێ سیار دبن و دەمێ دنڤن و هشیار دبن.. هتد، و ئەڤە سوننەتا پێغەمبەری یه (سلاڤ لێ بن) و ئەگەر پێگری پێ هاتەكرن دێ بەرەكەت كەفتـە خێزانـێ و ئێكگرتن و تەناهی لێ پەیدا بیـت و دێ هێتـە پاراسـتن ژ بـەلا و نەخۆشـییێن دونیاییێ وئاخرەتیێ، لەوما ئەڤـە ئـەركێ دەیـك وبابانـە دڤێـت پـێ رابـن و پێگرییێ پێ بكەن و زارۆكێن خۆ فێركەنە خواندنا (اژكاران) و دوعایان ژ بـۆ سەرفەرازی و سەركەفتنا خێزانێ و بێ گۆمان هیڤی و خۆزیا هەر كەسـەكی یه.

دەيبابێن نموونە

پشتی خێزان بەرفرەهـ دبیت و زارۆك پەیدا دبن.. بەرپرسایەتیا هەڤژینان ژ چارچۆڤێ رەفتارا دگەل هەڤدو دەردکەڤیت بۆ بازنەکێ مەزنتر ئەوژی چەوانیا رەفتارا دگەل زارۆکێن هەست نازك و پەروەردەکرنا وان ب شێوەکێ دروست و ببنە جهێ بەختەوەریا خێزانێ، نە بەروڤاژی دەمێ گوهـ لێ دبیت گازیێن گەلەك دەیبابان بلند دبن و دبێژن (زارۆکێن مە ئەگەرێ ئاریشە و نەخۆشییێن مەنە، لەوا فەرە دیار کەین دەیبابان چەند ئەرك هەنە دڤێت پێ رابن دا زەلام و ژنێن پاشەرۆژێ بێت سەرکەفتی د ژیانێدا ئامادەبن، و ببنە ئەگەرێ خۆشیێ د خێزانێدا و جهێ دەیبابێن خۆ بگرن، هەردەم دهێتە گۆتن: دڤێت زارۆك مافێن دەیبابان بدەنێ و رێز لێ بێتە گرتن (ئەڤە گەلەکا فەرە و ئەرکەکە ل سەر مللێن زاروکان)، لێ دڤێت ژبیر نەکەین زارۆکان ژی چەندین ماف هەنە دڤێت دەیباب بدەنێ و ئەرك بێنە ب جهئینان تا زارۆك دورست بێنە پەروەردەکرن و ڤیانا دەیبابان ددلێن واندا بێتە چاندن، دئەنجامدا دێ خزمەتا وان کەن ومافێن وان لسەر خۆ راکەن پشتی مەزن دبن و د ژیانێ دگەهن، ب کورتی پێدڤیە دەیباب هەر ژ زارۆکینی کۆنترۆلی ل سەر زاروکێن خۆ بکەن ورەفتارەکا دروست دگەل بێتەکرن ببیتە ئەگەر ب وانڤە بێنە گرێدان و ژ هەمی کەسان پتر حەژ دەیبابێن خۆ بکەن، دەمێ حەژێکرن هەبیت دێ گوهداری ژی هەبیت، ل

ڤێره چ کار ناهێتـەکرن بێـی وەرگرتنـا رایـا دەیبابـان، د ئەنجامـدا ئاریشه پەیدا نابن، و کا چ روی ددەت دێ های ژێ هەبن و تووشی نەخۆشیان نابن. خودانکرنا زارۆکان نە د توخیبـەکێ بەرتـەنگ دایـە هـەروەکی گەلـەك هـزر دکەن (خوارن و ڤەخوارن و جـل و بـەرگن)! خـودانکرنێ گەلـەك رامـان ژێ دچـن ژ بلـی دابینکرنـا پێـدڤیێن زارۆکـی یـێن لەشـی، زارۆك پێـدڤی سەخبێرکرنێ یە ژ لایێ دەروونیڤە دا نەبیتە کەسەکێ (شەرۆکە ـ حەسوید ـ دژمـن ـ زك رەش ـ نەئاڤاکـەر ـ نـەئارام..) ژ لایـێ جڤـاکی ڤـە دا نەبیتـە کەسەکێ (نەخۆشتڤی ـ دل رەق ـ دویر ژ مرۆڤان..).

ژ لایێ زانستیڤە دا ببیتە کەسەکێ زانا و رەوشەنبیر و خودان باوەرنامە و جهێ خۆ یێ کاریگەر هەبیت د ناڤ جڤاکیدا، ژ لایێ ئایینی ڤـە : بنـەمایێن ئیسلاما پیرۆز بۆ بێنە شرۆڤەکرن و ل سـەر عیبـادەتێ خـودایێ مـەزن و ب رەوشتێن جوان یێن ئیسلامێ بێنـە فێرکـرن وەك (راسـتگۆیی و رێزگـرتن و ئەمانەتێ..) و ئادابێن هەمی هەلکەفتنان د ناڤ خێزانێدا وەك (دەمێ د نڤن، و رادبـن، و ژ مـال دەرکـەفتن، و چـەوانیا رەفتـارا دگـەل دەوروبـەران، و سلاڤکرنێ، وخوارن و ڤەخوارنێ..). دا کەسەکێ دینـدار بێتـە ئاڤـاکرن یـێ سەرفەراز بیت ل دنیا و ئاخرەتێ.

هەر قویناغەکا ژیێ مرۆڤی پێدڤی جۆرەکێ چاڤدێری و سەخبێرێی یـە ژ لایێ دەیبابانڤە، بـێ گۆمـان هـەر کەسـەك هـەتا مـەزن دبیـت و عـەقلێ وی تـەمام دبیـت و بەرهـەڤ دبیـت بـۆ ب رێڤـەبرنا ژیـانێ دشـێین بێـژین د ڤـان قویناغاندا دبۆریت (قویناغا ئێك سالی ـ دوو سـالی تـا پێـنج سـالی ـ دەمـێ ژ

نوی دچیته قوتابخانێ ـ قویناغا سەرەتایی ـ قویناغا سنێلەیی و گرنگترین قویناغە ـ قویناغا گەنجینیێ ـ قویناغا ژنئینان و شویکرنیێ) د ڤان هەمی قویناغاندا پێدڤیە دەیباب رۆلێ خۆ ببینن و بزانن چەوا رەفتاریێ دگەل بکەن و هەردوو رێککەڤن ل سەر چەند رێکەکان و هاریکاریا ئێك بکەن ژ بۆ پەروەردەکرنیێ ل سەر بنیاتێن دورست دا زارۆك بەرزە نەبن دناڤبەرا راوبۆچۆنێن دەیباباندا یێن ژێك جودا، گەلەك جاران زارۆك دبنە قوربانیێن هەڤرکییێن دەیبابان و نەرێك و پێکیا بەرنامەیێ وان یێ ب رێڤەبرنا خێزانێ یان ژی نەبوونا چو بەرنامەیێن دەستنیشانکری بەلێ هەر کەسەك سەربەخۆ و ل دویف رێکێن خۆ یێن تایبەت رەفتاریێ دکەت، ل ڤێرێ زارۆك نوزانیت گوهدارییێ بۆ کێ بکەت چونکە هەردوو د عەزیزن ل دەف زارۆکی د ئەنجامدا دێ کارتێکرنا نێگەتیڤ ل سەر پەروەردا وان کەت و بەختەوەریا خێزانێ تێکدەت.

ل دەسپێکا پەیدابوونا زارۆکی ل سەر دنیاییێ، پێدڤیە ئەرکێن خۆ بجە بینن و مافێن زارۆکی ل سەر خۆ راکەن و ل دویف سوننەتا پێغەمبەری (سلاڤ لێ بن) و فەرموودێن پیرۆز و ژ وان:

د گوهێ راستێ یێ زارۆکیدا بانگ بدەن و د یێ چەپێدا قامەتێ بگرن، دا کەسەکێ چاك بیت، و رۆژا حەفتێ ژ دایکبوونا وی پێدڤیە پرچا وی ببرن و بکێشن و ل بەر زێری یان زیڤی یان پارا و بکەنە (سەدەقە) و خێر دا بهێتە پاراستن ژ بەلا و نەخۆشیێن دنیاییێ، هەروەسا ژ سوننەتێ یە ناڤەکێ خۆش بدانن سەر ل رۆژا حەفتێ و نابیت ناڤەکێ بێ رامان و دلنەخۆش بیت و دەمێ زارۆك مەزن دبیت شەرمێ ژ ناڤێ خۆ بکەت، و ئەرکەکی دی یێ فەر:

پێدڤیـە كوران سـوننەت بكـەن و نەڤـەهێلن تـا مـەزن دبـن ژ بـۆ پارسـتنا ساخلەمیا وان.

هەروەسا یا فەرە سەرەك بۆ بهێتە دان ئانكو (عقیقە) و گەلەك باشـتر و ب خێرترە ئەگەر بهێتە بەرهەڤكرن و كەس و كار وهەڤسوی بهێنە داخوازكرن ژ بۆ خوارنەكا ب كۆمی، و ل ڤێرێ دێ گەلەك ئارمانج ب جە ئێن.

دێ بیتە شرینی بۆ كەس و كاران و دێ زانن زارۆكەك هاتیە سەر دنیایێ و دیسا دیاركرنا كەیفێ یە و سوپاسـیا خـودایێ دلۆڤانـە ژ بـۆ ڤـێ نیعمـەتا مەزن و هەر (سەدەقەیە) و دێ خۆ دەتـە بـەر نەخۆشـیێن دنیـایێ، و یـا ژ هەمیان چێتر ب جهئینانا فەرموودا پێغەمبەری یە (سلاڤ لێ بن).

دا زارۆكێ تە حەژ تە بكەت

كەس نینە د ژیانێـدا حـەز نەكـەت زارۆكـێن وی حـەژێ بكـەن و ڤیـان ژ هەردوویان بیت، جهێ داخێ یە حەز یا هەی بەلێ رێكـێن بدەسـڤەئینانا ڤـێ چەندێ دهێنە ژبیركرن و ناهێنە ب كارئینان لەوا دبیتە ئەگەر كو ڤیان سار ببیت د ناڤبەرا زارۆك و دەیباباندا و ل جهێ وێ ترس زالً دبیت و رەفتارێن نەدورست ئەنجام نادەن ب ئامادەبوونا دەیبابان ژ ترسێ، ئەڤـە نەرێكـەكا پەروەردەییە، ڤیان یا فەرە هەبیت، د ئەنجامدا دێ گوهـداری و چاڤلێكرن هەبیت، ئەگەر مرۆڤ حەژ كەسەكی بكەت دێ گوهـداریا وی كـەت و چاڤ ل رەفتـارێن وی كـەت نەخاسمـە زارۆك كـو نـازك و بەرپـەرێ سـپی یـە،

خێزان كانی یا دلوظانییَ

ونێزیکترین کەس ل دەوروبەرێن وی دەیبابن، لەوا گەلەکا گرنگە پویتەدان ب دەسڤەئینانا ڤیانا زارۆکان بهێتەکرن ودڤان خالاندا:

ـ ب چاڤێ دلۆڤانییێ بەرێ خۆ بدەنێ و پەیڤێن رەق و دلشکێن نەهێنە ئاراستەکرن بۆ وان.

ـ توند و تیژی و قوتان نەهێتە ب کارئنیان، و پەروەردەکرن ب رێکەکا دورست بهێتەکرن.

ـ شیرەت بەردەوام بهێنەکرن و زارۆك بهێنە تێگەهاندن: کو دەیك و بابێن وی حەژێ دکەن لەوا پویتەی ددەنێ و چاڤدێری و زێرەڤانییێ لێ دکەن، و حەز دکەن زارۆکێ وان یێ نموونەیی بیت، و ل پاشەرۆژێ یێ قەنج بیت و ب کێر خۆ و جڤاکی بیت.

ـ پێدڤی بۆ بهێنە دابینکرن (پێدڤیێن لەشی و دەروونی و ژیری.. هتد) دا هەست ب هەبوونا دەیبابان بکەت و یێ سەرکەفتی بیت دژیانا خۆدا و کێماسی ل دەڤ پەیدا نەبن ب ئەگەرێ نەدابینکرنا پێدڤیان.

ـ دادوەری دناڤبەرا زارۆکاندا هەبیت و نابیت جوداهی بهێتەکرن دناڤبەرا کور و کچاندا یان کورێ بچویك و مەزن.. هتد، ئەڤە جوداهی دووبەرەکی و نەڤیانێ د ناڤبەرا زارۆکان و دەیباباندا وزارۆکی و خویشك و برایێن ویدا پەیدا دکەت.

پێدڤی یە هەردەم بۆ وان بهێتە گۆتن و دیارکرن (هوین هەمی زارۆکێن مەنە و د خۆشتڤینە و چو جوداهی د ناڤبەرا هەوە دا نینە وهوین خویشك و برایێن ئێکن), و ئەگەر هەر کەل و پەلەك یان یاریەك یان جل و بەرگ و خوارن ..هتد، هاتنە کڕین پێدڤی یە بۆ هەمیان وەکی ئێك بهێنە کڕین و دلێ

وان نەهێتە هێلان، دا نەڤیانێ ژ دەیبابێن خۆ نەراکەن، بەلێ ژ بیر نەکەین دڤێت پویتەپێکرن ژ سنۆران نەدەرکەڤیت بگەهیتە رادا نازدارکرنێ، لڤێرێ دێ ئاریشە پەیدا بن لەوا دڤێت دەیباب ب حەکیمانە وشارەزای زارۆکێن خۆ ب خودان بکەن.

سەرەدەری دگەل هەڤرکیێن زارۆکان

زارۆك رەوشا هەمی مالانە، و چو خێزان نینن زارۆك تیدا نە، ئەگەر نەبن ژی هەردەم زارۆك پێکڤە کۆم دبن، ل قوتابخانێ یان دگەل زارۆکێن هەڤسویان یان یێن مێهڤانان، ل ڤێرێ دەمێ زارۆك کومڤە دبن و ب بۆرینا دەمی، هەڤرکی پەیدا دبن و ئەڤە نە تشتەکێ سەیرە، بەلێ یا ئاسایی یە، چونکی جیهانا زارۆکان یا جۆدایە و تایبەتمەندی یێن خۆ هەنە، زارۆك حەزدکەت تێکەلیێ بکەن و دگەلدا یاریا بکەت، دا هێزا دلەشێ واندا بهێتە مەزاختن، و ئەڤە تشتەکێ سروشتی یە و دڤێت دەیك و باب و پەروەردەکەر بزانن دا رەفتارا وان یا دروست بیت دگەل زارۆکان و کارلێکرن ل سەر دەروونێ وان نەهێتە کرن، یا فەرە بزانین چەوا سەردەردیێ دگەل هەڤرکیێن زارۆکان بکەین دا نەبیتە ئەگەرێ پەیدابوونا ئاریشەیان د ئەنجامدا مەزنا ژی ڤەگریت ودلنەخۆشی پەیدا ببیت و کاودانێن خێزانێ تێکدەت، پێدڤیە مەزن د جیهانا زارۆکان بگەهن و بزانن دێ گەلەك کار

خیَزان کانی یا دلوظانییَ

هێنەکرن ژ لایێ زارۆکانڤە نە د سروشتی نە، لێ ل دویڤ تێگەهشتنا وانە، دڤێت سەبرێ ل سەر بکێشن، هەروەسا دەیك و باب جوداهیێ د رەفتارا خۆ دا نەکەن دگەل زارۆکان، بۆ نموونە (رێزێ ل کوران بگرن پتر ژ کچان یان بەروڤاژی)(یان ژی کورێ مەزن پتر پویتەی بدەنێ ژ یێ بچویك و بەروڤاژی).. هتد، ئەگەر جوداهی هاتەکرن د ناڤبەرا زارۆکاندا دبیتە ئەگەرێ پەیدابوونا دوبەرەکیێ و دێ حەزکرن هەبیت بۆ تولڤەکرنێ و دەمێ دەیباب نە دئامادە دێ هەڤرکی پەیدابن و ئەڤ چەندە فەرمانا پێغەمبەری یە (سلاڤ لێ بن) بۆ هەمی بوسلمانان دەمێ دبێژیت: (إعدلوا بين أولادكم ئانکو (دادیێ د ناڤبەرا زارۆکێن خۆ دا بکەن و جوداهیێ نەکەن) و پێدڤیێن زارۆکان وەکی ئێك و ب دادی بهێنە دابینکرن، دا کەربێت وان ژ ئێك و دوو ڤەنەبن.

خالەکا دی یا فەر: پێدڤی ناکەت مەزن خۆ تورە کەن سەرا زارۆکان، چونکی زارۆك بەرپەرێن سپینە و زوی دگەل ئێك دئاخڤن و یاریا دکەن، لێ مەزن دمینن و دبیتە ئاریشە و پەشێمان دبن، دیسان یا فەرە توندوتیژی نەهێتە ب کارئینان دگەل وان، دا فێری توندوتیژیێ نەبن دگەل ئێك و دوو.

ئەگەر زارۆك بهێنە مژویلکرن ب هندەك کارانڤە و کەل و پەلێن یاریان بۆ بهێنە دابینکرن، ئەز دبێژم هەڤرکی نابن و ئەگەر دەمێ وان ما ڤالا دێ هزرا خۆ د هەڤرکیاندا کەن. خالەکا دی یا گرنگ: دەیك و باب دڤێت پشتا زارۆکێن خۆ نەگرن و بەرگریێ ژێ نەکەن دەمێ هەڤرکی روی ددەن، دا ژ بازنێ زارۆکان نەدەرکەڤیت بۆ ئاریشەکا مەزن و کارتێکرنێ ل پەیوەندیا دەیك و بابان بکەت.

و پـەروەردەكرنىَ رۆلـەكىَ سـەرەكى هەيـە د نـەهێلانا يـان كێمكرنـا هەڤركياندا، و زارۆك بهێنە تێگەهاندن، هەڤركى كارەكىَ نەرەوايە پێدڤى يە خۆ ژىَ دوير بێخن و ل شوينا وىَ ڤيان و خۆشتڤياتى بهێتە چاندن د دلاندا، ئەگـــــــەر زارۆكـــــــــان حـــــــــەژ ئێـــــــــك و دوو كر (چ خويشك و برا بن يان هەڤال بن يان هەڤسوى بن.. هتـد) چـو جار هەڤركيان ناكەن و دىَ هاريكاريا ئێك و دوو كەن.

پشتى زارۆك مەزن دبن

دەمىَ زارۆكێن هەوە مەزن دبن و دبنە گـەنج و خێـزان بـەرفرەهـ دبيـت، بەرپرسايەتى يا هەوە ژى مەزنتر لىَ دهێت و پێدڤى يە چاڤدانا هەوە بۆ وان پتر لىَ بهێت، هزر نەكەن ئەڤە مەزن بوون و ئێدى پەروەردەكرن ب دويماهى هات، هەمى كەس پێدڤى شيرەتا و چاڤدێرييێنە ب تايبەت گەنج چ كـچ بيـت يان كور.

ل ڤێرىَ دەروون و كەسايەتى يا گەنجى گەلەك جـوداهى هەيـە دگـەل يـا زارۆكان، و يا فەرە دەيباب ئـەڤىَ خـالىَ ژبيرنەكـەن، و بـزانن ب چ رێـك دىَ سـەردەرييىَ دگـەل كـەن، دا تووشـى سەرداچـوونىَ نـەبن، هەروەسـا ژ بـۆ

خێزان كانى يا دلوظانييَ

پاراستنا بەرختەوەريا خێزانێ پێدڤی يە دەيباب بەردەوام دگەل وان بژين (دگەل هەست و سۆز و دەروون وكەسايەتيێ) و هەولبدەن نێزيكى هزر و بۆچوونێن وان بن، و دا دگەل ئێك ب گونجن و تووشی هەڤركى و ئاريشا نەبن و دلنەخۆشی پەيدا بيت د ناڤبەرا دەيبابێن وان، يان بەروڤاژی يان ژی د ناڤبەرا زارۆكاندا، يا فەرە هەردەم دەيباب هەولبدەن ڤيانێ پەيدا كەن و خۆ دوير بێخن ژ دوبەرەكيێ و دەمێ دل گرانيەك پەيدا بوو د ناڤبەرا واندا (بێ گۆمان ب بۆرينا رۆژان و د ناڤ ئێك خێزاندا دگەل ئێك دژين دێ هەر ئاريشە هەبن) بەلێ يا گرنگە دەيباب جوان چارە بكەن و نەهێلن دلمانی دناڤبەرا خويشك وبراياندا ڤەكێشيت و هزر نەكەن د مەزنن و دزانن سەرەدەريێ بكەن، بەلكو هەمی دەمان مرۆڤ پێدڤی دەيبابانە (دلۆڤانی و شارەزايی و ژير و هزر و بير و پەيڤێن وان) لەوما دڤێت دەيباب زارۆكێن خۆ ژ ڤێ چەندێ بێ بەهر نەكەن.

خالەكا دی ياهەی ژ بۆ بەختەوەريا خێزانێ ژلايێ دەيبابانڤە پێدڤييە زارۆك ژ بچويكاتی بهێنە تێگەهاندن هەر كەسەكی ماف يێن هەی دڤێت بهێنەدان و ئەرك يێن هەين دڤێت بجهبينن، ئەگەر هەر ئەندامەكێ خێزانێ هەولدا ژلايێ خۆڤە مافێ بەرامبەری خۆ دايێ و ئەركێ خۆ ب جهـ ئينا، ب زەحمەت ئارێشە پەيدا بن و هەمی خێزان ب هەڤرا دێ رۆژێن خۆش بۆرينن.

ئەڤە ژ لايەكی و ژ لايەكێ ديڤە دەيباب دبنە خەسی وخەزوير بۆ هندە ئەندامێن دی يێن خێزانێ پشتی كچا ددەنە شوی و بويك دهێنە د ناڤ مالێدا، دڤێت پتر ب شارەزايی رەفتار بهێتەكرن چونكی ئەڤ كەسە دبيت

جوداهی هەبیت دگەل کەساتی و هزر و بۆچوونادا، بـەلێ ب بۆرینـا رۆژان و ب رەفتارا جوان و دانا مافێن بەرامبەر ژ هەردوو لایانڤە دێ نێزیکی ئێك بن و ل شوینا پەیڤێن رەق و نەخۆش و ئارێشا و ژێـك دویرکـەتن و نـەڤیانێ.. هتد، دێ حەژێکرن و پـەیڤێن قەشـەنگ و خـۆش و رۆژێـن ئـارام گرنـژن بـۆ خێزانێ، و هەر خێزانەك ل جهێ خۆ، ئەڤە جڤاك ئارام وخۆش بوو، و هیڤیا مە هەمیا هەر ئەڤەیە.

هەڤرکی د ناڤبەرا دەیبابان و کارتێکرن ل سەر زارۆکان !

گەلـەك جـاران مـە بەحـسێ بەختـەوەرییا خێزانـێ کرییـە و ئـەو خـالێن مەترسی هەین ل سەر پەروەردا زارۆکان، ئێك ژ وان دیاردەیێن هەین د نـاڤ گەلەك خێزانا ژ جڤاکێ مە و یـێن بووینـە ئەگـەر خێـزان نـەخۆش دبیـت، و دبیتە گۆر ب هەبوونا ئاریشێن بەردەوام د ناڤدا (هەڤرکییێن دەیبابانە دگەل ئێك)، ئەڤ چەندە پەیدا دبیت ب ئەگەرێ نەتفاقیا هـەردوویان دگـەل ئێـك و نــەزانین و نەتێگەهــشتنا وان ب بنــەماییێن ئاڤاکرنــا خێزانــێ و چــەوانییا پەیـداکرنا بەختـەوەرییێ و خۆشـیێ د ناڤـدا، و هەروەسـا نەهەسـتکرن ب

خێزان کانی یا دلوظانییَ

بەرپرسايەتی يا وان ژ بۆ خودانكرن و پەروەردەكرنا زارۆكان، و هزر ناكەن ئەمانەتن د ستوييێ واندا و ل رۆژا قيامەتێ دێ بەرپرساربن بەرامبەر خودايێ مەزن.

هەروەسا كارتێكرنا هەڤكرپيا وان گەلەكە ل سەر زارۆكان و ژ وان:

- كەسايەتی يا وان دێ يا بێ هێز بيت و باوەری ب خۆ نابن هەر كارەكی ئەنجام بدەن و ل پاشەرۆژێ دێ بێ ئارمانج ژين و هەمی هيڤی يێن وان دێ ئەو بن ب خۆشی و ب ئارامی بژين.

- دێ تووشی ئێشێن دەروونی بن وەكی (خەمۆكی) ئانكوو هەردەم دێ د خەمگين بن و حەز ناكەن تێكەليێ بكەن، و هەروسا دێ تۆرەبوون و دژمنكاری و بهێن تەنگی ل دەڤ پەيدا بيت.

- ئەو زارۆكێن د خێزانەكێدا مەزن دبن هەردەم دەيباب ب هەڤرپكيانڤە مژويل بن، دێ گەلەك ساخلەتێن كرێت ل دەڤ پەيدا بن چونكە ناگەهن پەروەردە بكەن، و زارۆك ژی دێ چاڤ ل دەيبابان كەن و دێ مەزن بن هندە كەسێن شەرۆكە ل پاشەرۆژێ، و ئەڤ چەندە ل دەڤ وان دێ بيتە كار و ساخلەتەكێ سروشتی.

- زارۆكێن ڤان جۆرە دەيبابان دێ دويركەڤن ژ داهێنانێ و شيانێن وان دێ بەرزە بن د ناڤ هەڤركی و ئاريشێن خێزانێدا و هەردەم دێ د هزرا دەيبابێن خۆدا بن، چونكە خۆشتڤيترين كەسن ل دەڤ وان، و گەلەك خەمەكا مەزنە بۆ وان رويدانا هەڤكرييا د ئەنجامدا هزرا وان دێ مژويلی شەرا و ئاريشان بيت.

ــ زارۆك دێ بێ بەهر بیت ژ پەروەردەكرنێ و چاڤدێرییێ و بجهئینانا پێدڤیێن ژیانێ یێن سەرەكی، ل ڤێرە هزرا خۆ بكە دێ ئەڤ زارۆكە چەوا بنە زەلام و ژنێن پاشەرۆژێ.

ـ دەمێ مەزن دبن دێ (معقد) بن و حەز ناكەن چو خێزانا پێك بینن ل پاشەرۆژێ (چ كچ بن یان كوڕ)، دێ هزركەن پێك ئینانا خێزانێ ب ڤی رەنگیە، چونكە ل پێش چاڤێن خۆ یێن دیتین خێزانا وان چەوا برێڤە دچوو؟ یان ژ بەر پەیدابوونا ئاریشێن دەروونی دێ بەردەوام ئەو ژی هەڤركیا ئەنجام دەن.

ل ڤێرێ بۆ مە دیار دبیت كارتێكرن، چەندا مەزنە دەمێ دەیباب ژبیر دكەن بەختەوەریێ بۆ خۆ و بۆ خێزانا خۆ پەیدا بكەن، لەوما دەیبابێت خۆشتڤی: گوننەها هەوە گەلەكە و هوین بەرپرسن بەرامبەر خودایێ مەزن، و ل دونیایێ ژی ئەگەر هەوە بڤێت كەسایەتییێن داهێنەر و ژێهاتی و خودان ئایندەییێن پر شەنگەدار ئامادە بكەن دێ خۆ دویرئێخن ژ هەڤركیا و خێزانەكا بەختەوەر ئاڤاكەن .

رەفتارا دگەل سنێلان دڤێت هەڤسەنگی تێدا بیت

گەلەك بەحسێ زارۆكان دهێتەكرن و چەوانی یا سەرەردەرییا دگەل وان، و پەروەردەكرنا ب رەنگەكێ دروست، بەلێ زۆر جاران تەخا سنێلەیان

خیَزان كانی یا دلوظانییَ

دهێته ژبیرکرن، کو گرنگترین تەخەیە، و قوناغا سنێلەییێ (چ کچ بیت یان کور) یێ (هەستیارە)ـە و تێدا ئارەزوو دهێنە دیارکرن و هەر ئێك ل دویف تێگەهشتن و زانینا خۆ ئارمانجا بۆ خۆ دادانیت و رێکا دبینیت دا ل دویف بچیت، دەیباب و پەروەردەکەر گەلەك جاران ئەو رەفتارا دگەل زارۆکان دکەن، وەکی وێ دگەل سنێلەیان دکەن د ئەنجامدا گرفتاری و ئارێشە پەیدا دبن، چونکە سنێلە خۆ د هەژمێرن ژ مەزنان، و د دەروون وهزرا وی دا: ئەو کەسەکێ ب هێز و ژیرە و پڕ زانینە و شیانێن هەمی کارا یێن هەین و مننەت ب کەسێ نینە، و دەمێ دیت رەفتارا زارۆکان دگەل هاتە کرن دێ گەلەك تۆرە بیت و دێ بەرۆڤاژی وی کاری کەت و دوژمنکاری ل دەڤ دێ پەیدا بیت، و ب هزرا وی دێ تۆلا خۆ ڤەکەت، دێ رەوشتێن نەرەوا ل دەڤ خۆ پەیداکەت یان دێ کارێن دژی داب ونەریتێن خێزانێ و جڤاکی ئەنجام دەت، و بەردەوامیا ڤێ چەندێ ل دەڤ سنێلەی دێ بیتە رەوشتەك و سروشتەکێ بەردەام د گیانێ ویدا و هەتا مەزن دبیت، ل ڤێرێ یا فەرە دەیباب ساخلەتێن قویناغا ژییێ سنێلەیان بزانن (چونکە گەلەك گهۆرین د لەش و دەروونێن واندا پەیدا دبن)، دا ب سەرکەفتیانە دەربازی قویناغا گەنجینیێ ببن و هندەك گەنجێن ژ هەژی ئامادە ببن خزمەتکار بن، نەبەرۆڤاژی (د خرابکار بن) و کارێ وان دروستکرنا ئارێشەیان بیت بۆ دەیبابا و خێزانێ و جڤاکی ژی ڤەگریت و ب شێلیت، یا گرنگە پویتەپێکرنەکا زێدە هەبیت بۆ سنێلا، و دەیك و باب خۆ بکەنە هەڤال (دەیك بۆ کچێ و باب بۆ کوری) و هشیار بن د توند و تیژ نەبن، چونکە سنێلە گەلەك پێدڤی دلۆڤانیێ نە، و د هەست نازکن و زوی داخبار دبن،

لەوما دڤێت ببنە جهێ باوەرییێ، و دەیباب ب رەنگەکی رەفتارێ دگەل بکەن، بلا باوەری بۆ وان موکم بیت ئەڤە دلسۆزێن وانە و بەرژەوەندیا وان دڤێت، دا ئەوژی بەرامبەر هندێ کارێن خۆ بێ دەیبابا نەکەن و پرسیار بکەن و ڕایا وان وەربگرن، و ئەگەر ئاریشەك هەبیت دێ بێژن بەری مەزن ببیت و ژ سنۆران دەرکەڤیت و دەرفەتا چارەسەرییێ نەمینیت، ئەگەر لێنێرینەکێ بۆ ژیوارێ ئەڤرۆ بکەین پتریا ئاریشەیێن جڤاکی یان سەرا سنێلەیانە یان ژی سنێلە پێ رابووینە، وچونکە خۆ د هەژمێرن مەزن (ئەو ب خۆ د بچویکن و ژیرێ وان نەیێ تمامە) و هەمی کاران بۆ خۆ دکەن بێ پرسیار بکەن و دەیبابا کێماسی د پەروەردەکرنان واندا کریە و خۆ نەکرینە هەڤال، و دێ پرسیارێن خۆ ژ هەڤالێن خۆ کەن یێن ل ژییێ خۆ، بێ گومان چو جۆداهی د بیر وبۆچۆناندا نینە، چونکە هەر ئەو قویناغا ژییە، د ئەنجامدا دێ ئاریشە رویدەن، و قوربانی ژی هەر دبنە سنێلە، ل ڤێرێ گەلەك دەیباب هەنە گوننەهێ دکەنە ستوییێ ژیواری و دەوروبەرا و پێشکەفتن و وەرارا زانستی و دەرکەفتنا (مۆبایلا ب هەمی جۆرانڤە و تۆرا ئەنترنێتێ.. هتد) راستە کارتێکرنا خۆ یا هەی، لێ نابیت عەیالێ خۆ بهێلینە ب هیڤیا ژیواری ڤە بەلکو دڤێت کۆنترۆلێ ل سەر بکەین و ب رێکێن دروست پەروەردە بکەین، دا کەسێن سەرکەفتی و خودان شیان و ژێهاتی پەیدا بن، و مللەت ئەڤرۆ گەلەك پێدڤی مرۆڤێن ب ڤی رەنگینە.

دەیکا تە یا دووێ

خێزان کانی یا دلوظانییَ

دەیبابێن خۆشتڤی: پشتی زارۆکێن هەوە مەزن دبن پێدڤی یە ل سەر ڤیانێ پەروەردە بکەن، و کەرب و کین و نەڤیان دگەل چو کەسان نەبیت، ب تایبەت پشتی کچا ددەنە شوی و دچنە د هندەك مالێن دیدا، رەفتارا وان رەنگڤەدانە بۆ پەروەردەکرنا هەوە، لەوما یا فەرە نیشا بدەی حەژ خەسوی و خەزویرێن خۆ بکەت، ب تایبەت خەسویێ (کو پتر رەفتار و ژیان دگەل وێیە) وب هەژمێرت دەیکا دووێ، و کا چەوا رەفتار دگەل دەیکا خۆ دکر د مالا بابێ خۆدا، ئەوێ رەفتارێ دگەل خەسویا خۆ ژی بکەت، ئەوە ئەگەر ئەڤ چەندە هاتەکرن د ئەنجامدا خەسوی ژی دێ بیکێ وەکی کچا خۆ هەژمێریت و ژیانا وان دێ یا خۆش بیت و ئارێشە پەیدا نابن، ل ڤێرێ خەسوی هزر دکەت کورێ وێ دگەل وێ هاتیە گوهۆرین، پشتی گەلەك زەحمەت پێڤە بری و مەزنکری، لەوما ئەو ژی ب هزرا تۆلڤەکرنێ دێ دگەل بیکێ خۆ گهۆریت، هزردکەت کورێ وێ یێ ژێ دویرئێخستی، د ڤی کاودانیدا پێدڤیە کور و بیك هەردوو بزانن چەوا رەفتارێ دگەل هەستێ دەیکێ بکەن و بێی تۆرە ببیت، هەروەسا کور هەڤسەنگیێ بێختە د ناڤبەرا رەفتارا دگەل دەیکێ وهەڤژینێدا، و چ ئالی نەهێنە ژ بیرکرن د رۆژانێن خێزانێدا، چونکە بێ گۆمانە پشتی کور ب خێزان دکەڤیت، پویتەپێکرنا وی تا رادەکا باش بۆ هەڤژین و زارۆکێن وی دچیت (ئەڤە گەلەکا فەرە و ئەرکە ل سەر ملێن وی) لێ دگەل هندێ خێزانا مەزن دڤێت نەهێتە ژ بیرکرن و رێز وقەدرێ وان و هاریکاری و پشتەڤانی وخزمەتکرن و.. هتد، ڤیانا خویشك و برایان و دەیبابان گەلەکا گرنگە، و دانا مافێ هەر کەسەکی، جوداهی نەهێتەکرن د ناڤبەرا هەردوو خێزانانەدا د

هـەمی بیـاڤێن ژیانێـدا، و دڤێـت کـار بهێتـەکرن د بەرژەوەنـدیا هـەردوو خێزاناندا، ئەڤە ئەرکە ل سەر ملێن کوری و دهەمان دەمدا خێرەکا مەزنە، و ئاریشە ژی پەیدا نابن، چـونکە هـەر کەسـەك هەسـت ب سـتەمێ ناکـەت، و هەست ناکەت مافێ وی هاتیە خوارن، ل ڤێرێ دوبەرەکی پەیدا نابیت، بەلێ ژ بیر نەکەین یا فەرە هەر ئالیەك نەهێلیت غەیبەتا بەرامبەر بهێتـەکرن، بـۆ نموونە: کچ بەحسێ بیکێ بکـەت، یـان خەسـی بەحـسێ کـورێ خـۆ بکـەت کورێ هاتیە گهۆرین.. هتد.

ل ڤێرێ ئەڤ ئاخڤتنـە کارتێکرنـەکا نێگـەتیڤ (سـلبی) ل سـەر ئـارامی و بەختەوەریا خێزانێ دکـەت، چـونکە دل دشـکێن ب غەیبـەتێ ودووبـەرەکی پەیدا دبیت و ژ بلی گوننەها مەزن.

ل دوماهیا ئەڤی تەوەری دبێژین ئەگەر هەر کەسەك رێـزێ ل بەرامبـەری خۆ بگریت و بزانیت ل دویڤ ئاستێ وی رەفتارێ بکـەت چـو جـارا ئاریـشە نابن، و خۆزی هەمی بیکا خەسوێێن خۆ وەکـی دەیکـا دووێ هـەژمارتبان و خەسویا ژی بیکێن خۆ وەکی کچێن خۆ هەژمارتبان.

سەرەدەریا ژنتیا دگەل ئێك

ژ بۆ پتر بەختەوەری بوونا خێزانیٚ دیٚ بەحسیٚ هندەك ئەندامێن دی یێن خێزانیٚ کەین، دا خێزانێن مە د ئاڤاکەر و خورستی بن.

دەمیٚ بویك دهێتە دناڤ مالێدا، بیٚ گۆمان دیٚ کاودان هێنە گۆهارتن، ل ڤێرە پێدڤی یە هەر ئەندامەکیٚ خێزانیٚ بزانیت دیٚ چەوان رەفتاریٚ دگەل یێن دەوروبەرێن خۆ کەت، بۆ نموونە (دگەل خویشك و برایێن زەلامی و ب هەژمێریت خویشك و برایێن خۆ د ڤیان وهاریکاری و دلسۆزییٚ دا.. هتد.. وبەرۆڤاژی هەروەسا خەسوی و خەزیر دگەل بویکیٚ و بەرۆڤاژی.. هتد).

و یا ژ هەمیان گرنگتر و یا گەلەك جارا دبیتە ئاریٚشە د ناڤ خێزانێن مەدا (رەفتارا بویکیٚ دگەل بویکیٚ) ئانکو یا ژنتیا دگەل ئێك.

ژ کەڤن وەرە دهێتەگۆتن (ژنتیاتی ژ هەویاتییٚ نەخۆشترە ! !) ئەڤە گەلەك هزرەکا خەلەتە و نە د جهیٚ خۆدایە و ئەم دشێین ڤی رۆتینی بشکێنین و درویشمەکیٚ دی بدانین و بێژین (ژنتیاتی ژ خویشکینێی خۆشترە)، چونکە چ ب نەڤیانیٚ ڤە ناهێت، و ئەنجامیٚ ویٚ دوبەرەکی و ئاریشەنە، و نە ب رێڤەچوونا کاری یە و ژ دەستدانا بەختەوەریا خێزانییٚ یە و هەرفاندنا جڤاکی یە.

هەروەسا خالەکا دی یا سلبی پەیدا دبیت (زارۆکێن وان ژی دیٚ چاڤ ل وان کەن و حەژ ئێك ناکەن)، و مخابن ژێکڤە بن چونکە دبنە دۆتمام و پسمامێن ئێك.

يـا خۆيايـه ئەگـەر زارۆك ژ بـچويكاتی ل سـەر هنـدەك بنـەمايان هاتنـە پەروەردەكرن و فێركرن، يان چاڤ ل دەيكێن خۆ بكەن و ژێ فێر ببن، هەتا مەزن دبن دێ هەر ئەڤ چەندە دگەل مەزن بيت، ودەمێ دبنە دوو خێزانێن مـەزن و ژێـك جـودا، دێ هـەر نـەڤيان ودوبـەرەكی ل دەڤ هـەبيت، و گونـنەهـ دزڤريت بۆ دەيكێن وان ل دەستپێكێ.

ل ڤێرێ يا فەرە بـزانين و ئەركـە ل سـەر ملـێن وان و ئەگـەر نەكـەن گونـنەهـە: چاندنا ڤيانا مالا مەزن (پير و باپير و مـام و مـەت وپـسمام و دۆتمـام) يـێن وان د دلـێن زارۆكانـدا، و هەولبـدەت ب هــەمی رێكـا پەيوەندی د خۆش بن، چونكه كارتێكرنا خراب ل پاشەرۆژێ دێ يا زۆر بيت و چارەسەری ژی دێ يا ب زەحمەت بيت.

خالەكا دی يا هەی د ناڤبەرا ژنتيادا:

چاڤلێكرنا ئێك و دوو دكەن د كـار و كريـار و جـل وبـەرگا و دەمـێن دەركـەفتن و سـەرەدانان و كرينـا كـەل و پـەلا.. هتـد، ئـەز دبێـژم بـلا چاڤلێكرن د كارێن باشدا هەبيت گەلەك چاكترە، و ژ سنۆرێن خێزانـێ و شـيانێن ئـابۆری يـێن هـەڤژينی دەرنەكـەڤيت، نـە ژ ئەگـەرێ كـەربێ و نەڤيانێ چاڤلێكرنێ بكەن و ئەندامێن خێزانێ ببنە قوربانی، بـۆ نموونـە بويكەك جودا بيت ژ مالێ يا دی ژی ركێ بگريت بۆ جودابوونێ و هێـشتا كاودان نە د بەرهەڤن.

ل ڤێرێ گازی دکەین: مفا د نەڤیانێ دا نینە و ئەگەر مە بڤێت خێزانێن مە د خۆش وبەختـەوەر بـن بـلا ڤیـان و هاریکـاری هـەبیت، و دوریشمێ دیارکری بۆ خۆ بپارێزین (ژنتیاتی ژ خویشکینیێ خۆشترە).

دەیك و چارەکرنا ئاریشێن خێزانێ

بێ گۆمان هەر کەسەك دزانیت دەورێ دەیکێ چەندە د نـاڤ خێزانێـدا، و هەبوونا وێ و شوین دەستێن وێ د هەمی واراندا یا دیار دبیت، ئانکو بریـار و رایا خۆ یا تایبەت هەبیت بۆ هـەر کـارەك و رویدانـەك و ئاریـشەکێ د نـاڤ خێزانێدا، هەلبەت بریار و را و بۆچوونێن ئیجابی و باش و دورست، ل ڤێرێ دڤێت دەیـك بـاش بزانیـت و هـزرا خـۆ بکـەت، ئـەو رایـا دبێـژیت دێ هێتـە گشتیکرن ل سەر هەمی ئەندامێن خێزانێ و دێ گوهداری بۆ هەبیت؟ لـەوما یا فەرە بریار یـا حەکیمانـە بیـت، جهـێ داخـێ یـە زۆر جـاران سـەرا پـەیڤا دەیکێ یان بریارەکێ ل سەر هەر کارەکێ د ناڤ خێزانێ دا یـان رەفتـارەکێ دێ ئاریشەکا مەزن روی دەت، و بەرۆڤاژی سەرا پەیڤەکا چاك دێ ئاریشەکا مەزن چارەکەت، ل ڤێرە پێدڤی یە دەیك ب هەمی شـیانێن خـۆ هەولبـدەت ئارێشەیان چارەسەرکەت و نەهێلیت مەزن بیت و هـەمی ئەنـدامێن خێزانـێ بزانن یان ژ قەوارێ خێزانێ دەرکەڤیت و هێژ مەزنتر لێ بهێـت، ئـەڤ ئاریـشە مەزن بوو و هاتە ڤەگوهاستن و بەلاڤەبوو بـێ هـزرا هنـدێ بکـەت، ل ڤێـرێ دەیك دڤێت فێرگەهـ بیت ژ هەمی لایانڤـە (دینـی ـ رەوشـەنبیری ـ جڤـاکی..

هتد) بۆ زارۆكێن خۆ و وان فێركەتە چەوانیا رەفتاریَ دگەل دەوروبەران و دگەل ئەندامێن خێزانیَ ژ بچویكاتی، و هەتا فێركەت رێزیَ ل بریارا دەیكیَ بگرن (چونكە دەیك ئەڤرۆكە ئەڤیَ گازندیَ دكەن و دبێژن زارۆك گوهداریا مە ناكەن)، دڤێت تە دەوریَ خۆ دگەل ئینابیت و فێركر بن و دیَ گوهداریا تە كەن و رێزیَ ل پەیڤ و بۆچوونێن تە گرن.

پێدڤی یە دەیك هندەك بنەما و خالا بدانیت دا ئەندامێن خێزانیَ ل دویڤ بچن و ل سەر پەروەردە بن ، بۆ نموونە وەكی (رێزگرتنیَ) ییَ بچویك رێزیَ ل مەزنی بگریت و ییَ مەزن دلۆڤانییَ ب ییَ بچویك ببەت، یان (رێكخستنیَ) رێكسختنا كارا دناڤ خێزانێدا و هەر ئێك كاریَ خۆ ییَ تایبەت بزانیت و د وەختیَ ویدا بكەت بیَ ئاریشە پەیدا ببن، و رەفتار دگەل ئێك د هەلكەفتناندا.. هتد، ل ڤێرە دەیك دڤێت دەست نیشان بكەت هەر ئێكی ل دویڤ شیانێن وی.

گەلەك جۆرێن ئارێشەیان یێن هەین دڤێت دەیك جوداهییَ دناڤبەرا واندا بكەت، دا بزانیت چەوا دیَ سەرەدەرییَ دگەل كەت ب سەركەفتیانە، بۆ نموونە ئاریشەیێن ئایینی وەكی نەپێگیری كرن ب نڤێژا و رەوشت و ئادابێن ئیسلامی یێن پیرۆز، و ئاریشەیێن جڤاكی وەكی نەتێكەلیا بچویكا دگەل دەوروبەرا یان هەڤركیێن بەردەوام..هتد.

و ئاریشەیێن پەروەردیی وەك نەرێزگرتنیَ و یێن سلۆكی مینا بچویكیَ تۆرە و ركۆیی و هەبوونا دوژمنكارییَ ل دەڤ، ل ڤێرە دەیك پێدڤی یە ب شارەزایی رەفتاریَ دگەل هەر كاودانەكی بكەت.

خالەکا دی یا گرنگ هەیە: دڤێت دەیك بزانیت هەر قویناغـەکا ژیێ زارۆکی چەوا رەفتارێ و سەردەرییێ بکەت چونکە گوهۆرین دکەڤنە دەروون و لەش و ژیر و هەست و سۆزێن مرۆڤیـدا، هـەر ژ رۆژا ئێکـێ ژ دایکبوونێ و هەتا پشتی ژنئینانێ و شویکرنێ، سال بۆ سـالێ گوهـۆرین چێدبن لەوما یا فەرە دەیك ژی چەوانیا رەفتـار و پـەیڤ و و شـیرەتێن خۆ بگوهۆریت ل دویڤ ژیێ وان، دا کو یا سەرکەفتی بیـت د پەیـداکرنا بەختەوەرییێ د ناڤ خێزانێدا.

مەرەم دچەند خالان دا :

1– هەر کارەکێ تە بڤێت یێ ساخلەم و دروست بیت دڤێت دەسـپێکەکا دروست هەبیت لەوما هەلبژارتنا هەڤژینان کارەکێ گرنگـە ژبـو سـاخلەمی و بەختەوەرییێ.

2– هەڤـژینێن سـەرکەفتی پێـدڤی یـە هنـدە سـاخلەتێن تایبـەت ل دەڤ هەبن و ب کورتی پێغەمبەری (سلاڤ لێ بن) بکەنە چاڤلێکەر بخو د بـوارێ (ژیانا خێزانێ).

3– چـەند هەڤــژین د نێزیکــی خــودێ بــن وســوننەتا پێغەمبــەری (سلاڤ لێ بن) بکەنـە بـەرنامێ ژیانـا خـۆ، هنـد دێ ژ نەخوشـی وئارێـشەیان ددویربن.

4– دەیـك و بابـان ڕولـەکێ سـەرەکی یـێ هـەی د چـێکرنا کەسـایەتیا زارۆکانـدا لـەوما پێـدڤی یـە ڕولێ خـۆ یـێ پـەروەردەیی ب دروسـت ئـەنجام بدەن.

5 – پەیدابوونا زارۆکان گەلەك جاران ئەگەرێ پەیداکرنا ئارێشەیانە لەوما رەفتارا دروست دگەل واندا دێ هەبوون و ڤیانا وان ب دەست مەڤە هێت و ئارێشەیان چارەسەرکەت.

6– ل قویناغا سنێلەیێ گهۆرینێن مەزن ل دەف زارۆکی پەیدا دبن لەوما پێدڤی هەڤسەنگی و سەرەدەریەکا جودایە داکو ب سلامەتی ژ ڤێ قویناغێ دەرباز بیت.

7– دەما خێزان مەزن و بەرفرەه دبیت گەلەك ئەندامێن دی بخۆ ڤە دگریت وەکی (خەسی ، ژنتی ، خەزویر زاڤا ، بیك .هتد) لەوما ئارێشە ژی دێ زۆر بن و دێ پێدڤی پێکولێن مەزنتر بیت ژ بو دابینکرن و ل دوماهیێ هیڤیا من بەختەوەربوونا هەمی خێزانێن جڤاکی یە .

فەهرەست

دیاری 3
پێشەکی 4
دەسپێکا خێزانا بەختەوەر 6
- سیمایێن هەڤژینێ سەرکەفتی 8

خێزان کانی یا دلوظانییَ

ـــــــ ســــــيمايێن هەڤـــــــژينا ســـــــەركەفتى
13 ....

ـــــــ شـــــيرەت بـــــۆ هــــــــەردوو هەڤــــــژينان
18..................................

ـــــــــــ كورتيــــــــــــــا بابــــــــــــەتى
23..

ـ ژ بۆ خێزانەكا ئاڤا و دوير ژ نەخۆشيا 24

ـــــــــ دەيبـــــــــــــابێن نمونـــــــــــــە
26...

ـ دا زارۆكێ تە حەژ تە بكەت 29

ـ سەرەدەرى دگەل هەڤركيێن زارۆكان 31

ـ پشتى زارۆك مەزن دبن ....
33

ـ هەڤركى دناڤبەرا دەيبابان و 35

ـ رەفتارا دگەل سنێلان ....
37

ـ دەيكا تە يا دووێ ....
39

ـ سەرەدەريا ژنتيا دگەل ئێك ....
41

ـ دەيك و چارەكرنا ئاريشێن خێزانێ.......................... 43

ـ مـەرەم د چـەند خـالان دا 45

ـ فەهرەست 46